

ข่าวสารด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | กฎระเบียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป

กฎระเบียบควบคุมการผลิตอาหารของสหภาพยุโรป และประเด็นที่ไทยควรติดตาม

สหภาพยุโรปประกาศใช้กฎระเบียบ Commission Regulation (EC) No 2017/625 ว่าด้วยการตรวจสอบและควบคุมการบังคับใช้กฎระเบียบอาหารและอาหารสัตว์ กฎระเบียบด้านสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ กฎระเบียบด้านสุขภาพพืช และผลิตภัณฑ์อารักขาพืช หรือที่เรียกกันอย่างกว้างขวางว่า “*Official Control Regulation (OCR)*” โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกฯ ปรับใช้ตั้งแต่วันที่ **14 ธันวาคม 2562 เป็นต้นไป** ซึ่งในช่วงระยะเวลา 2 ปีก่อนการบังคับใช้ ไทยจำเป็นต้องเตรียมตัวให้พร้อมในการรับมือกับกฎระเบียบใหม่ของสหภาพยุโรป เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคทางการค้าที่อาจเกิดขึ้น

ประเด็นสำคัญภายใต้กฎระเบียบ OCR

1. **การรวบรวมระบบตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ** OCR ฉบับใหม่ครอบคลุมกฎระเบียบด้านความปลอดภัยอาหารและอาหารสัตว์ สุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ สุขอนามัยพืชและผลิตภัณฑ์พลอยได้จากสัตว์ รวมทั้งสินค้าเกษตรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์อารักขาพืช และสินค้าดัดแปลงพันธุกรรม โดยให้มาอยู่ภายใต้กรอบเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานผู้มีอำนาจหลักของประเทศสมาชิกฯ นำไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกัน และผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติตามได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. **การประเมินความเสี่ยง (risk-based approach)** กฎระเบียบดังกล่าวกำหนดให้การจัดทำแผนงานการควบคุมและตรวจสอบสถานประกอบการของหน่วยงานผู้มีอำนาจหลักของประเทศสมาชิกฯ ขึ้นอยู่กับประวัติความสอดคล้องในปฏิบัติตามข้อบังคับต่าง ๆ (record of compliance) ของสถานประกอบการ และความน่าเชื่อถือของการตรวจสอบด้วยตนเอง (own checks) ของสถานประกอบการ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลดภาระและค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานผู้มีอำนาจหลักของประเทศสมาชิกฯ สามารถเพิ่มความถี่ของการสุ่มตรวจสินค้าได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า หากสันนิษฐานว่าสินค้านั้นมีความเสี่ยงที่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดถึงคุณภาพ และหากตรวจพบว่าสินค้านั้นไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบ

กฎระเบียบ OCR ใช้แทน Regulation (EC) No 854/2004 และ Regulation (EC) 882/2004 โดยรวบรวมกฎระเบียบที่ใช้ควบคุมอาหาร-สินค้าเกษตรที่มีอยู่มากมายหลายฉบับและกระจัดกระจายให้มาอยู่ภายใต้กรอบเดียวกัน อันจะสร้างความเข้าใจ และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน ตลอดจนพัฒนาระบบตรวจสอบและควบคุมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

กฎระเบียบ OCR จะช่วยยกระดับการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของอาหาร จัดการทุจริตในห่วงโซ่อาหารและทำให้ผู้บริโภคเชื่อมั่นได้ว่าสินค้าเกษตรและอาหารที่จำหน่ายในท้องตลาดไม่ว่าผลิตในสหภาพยุโรปหรือนำเข้าจากประเทศที่สาม ล้วนผลิตด้วยมาตรฐานสูงและปฏิบัติตามข้อบังคับที่สหภาพยุโรปกำหนดไว้

ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจะถูกลงโทษอย่างหนัก เพื่อจัดการฉ้อโกงและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม สำหรับรายชื่อดังกล่าว/อาหารที่มีความเสี่ยงสูง พืชศัตรูและระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองสินค้าเพิ่มขึ้นทางคณะกรรมการยุโรปจะปรึกษาหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและแจ้งให้ทราบในภายหลัง

3. ด้านควบคุมการนำเข้า กำหนดให้ Border Control Posts (BCP) เป็นด่านตรวจสอบสินค้าก่อนนำเข้ามายังสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นการถ่ายโอนภารกิจจากด่านตรวจสอบ ณ เขตชายแดน (Border Inspection Posts : BIPs) และด่านนำเข้าที่กำหนดไว้ (Designated Point of Entry : DPEs) โดยสินค้านำเข้าจะต้องถูกส่งมายัง BCPs เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร ลักษณะ (identity) และกายภาพ (Physical Check) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงของประเทศสินค้า นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องส่งหนังสือรับรองสุขภาพก่อนการนำเข้าสินค้า (Common Health Entry Document) เพื่อแจ้งให้ BCPs ทราบล่วงหน้า โดยจัดส่งผ่านระบบ Integrated Management System for Official Controls ซึ่งรวบรวมผลลัพธ์จากระบบควบคุมต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป (เช่น TRACES, RASFF, Europhyt, BOVEX, AAC) ให้มาอยู่ในที่เดียว เพื่อให้ประเทศสมาชิก สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างทันทั่วถึง

4. e-commerce การจำหน่ายสัตว์หรือผลิตภัณฑ์อาหารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเช่นเดียวกับสินค้าที่จำหน่ายผ่านช่องทางทั่วไป หากพบสินค้าจำหน่ายผ่านระบบดังกล่าวไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบ หน่วยงานผู้มีอำนาจหลักสามารถระงับการจำหน่ายหรือสั่งปิดเว็บไซต์ได้

6. Pre-listing establishment กำหนดให้ยกเลิกระบบ pre-listing establishment ซึ่งเป็นข้อตกลงด้านมาตรฐานการควบคุมที่เท่าเทียมกันระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศคู่ค้า โดยกำหนดให้สถานประกอบการรายใดของสหภาพยุโรปที่มีรายชื่ออยู่ใน preliminary list สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ไปยังประเทศคู่ค้าได้ ทั้งนี้ ในอนาคตสหภาพยุโรปมีแนวโน้มต้องการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี หรือการเจรจาพหุภาคีกับประเทศที่สามมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรยกเลิกระบบดังกล่าว

กฎระเบียบ OCR และผลกระทบต่อสินค้านำเข้า

กฎระเบียบ OCR อาจไม่ส่งผลกระทบต่อสินค้านำเข้าจากประเทศที่สาม เนื่องจากสินค้าเกษตรและอาหารที่วางจำหน่ายในสหภาพยุโรปต้องปฏิบัติตามข้อบังคับด้านความปลอดภัยอาหาร สุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ สุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ฯลฯ ของสหภาพยุโรปอยู่แล้ว

โดยรายละเอียดข้อบังคับต่าง ๆ ยังคงเหมือนเดิม ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์จากกฎระเบียบฉบับใหม่ที่มีความที่ชัดเจน โปร่งใส รวมถึงระบบตรวจสอบและควบคุมสินค้าเกษตรและอาหารที่สอดคล้องกันทั้งสหภาพยุโรป ซึ่งจะลดความสับสนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ประเด็นที่ไทยควรต้องติดตาม

(1) OCR กำหนดให้เอกสารประกอบการนำเข้าต่าง ๆ (เช่น CHED ใบรับรองสุขภาพ ใบรับรองการจับสัตว์น้ำ ฯลฯ) จะต้องส่งผ่านระบบ IMSOC ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องชี้แจงขั้นตอนการออกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ประกอบการทราบ โดยเป็นแบบฟอร์มเดียวกับของสหภาพยุโรป ส่วนผู้ประกอบการมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน และต้องลงนามกำกับโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหลัก (e-signed) การเปลี่ยนจากเอกสารกระดาษเป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์จะทำให้การบริหารจัดการด้านงานเอกสารง่ายขึ้น ลดการทุจริต การปลอมแปลง หรือเอกสารหาย

(2) ติดตามการประกาศบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากเป็นสินค้าที่ BCPs จะตรวจสอบอย่างเข้มงวดมากขึ้น ส่วนผู้ผลิตต้องเพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติตามข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด

(3) กฎระเบียบ OCR กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหลักในการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการในสหภาพยุโรปและประเทศที่สาม (เช่น ชี้แจงธุรกิจ ยอมให้ตรวจสอบคอมพิวเตอร์ สถานที่ เอกสาร หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ)

(4) ความนิยมของการค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทำให้ผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่ได้มาตรฐานหรือไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบถูกส่งตรงถึงมือผู้บริโภค ซึ่งจะก่อให้เกิดความอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย ไทยจึงสมควรเตรียมความพร้อมในการติดตาม ตรวจสอบ และป้องกันการค้าสินค้าที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้บริโภคผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นว่าการค้าภายในประเทศหรือระหว่างประเทศก็ตาม